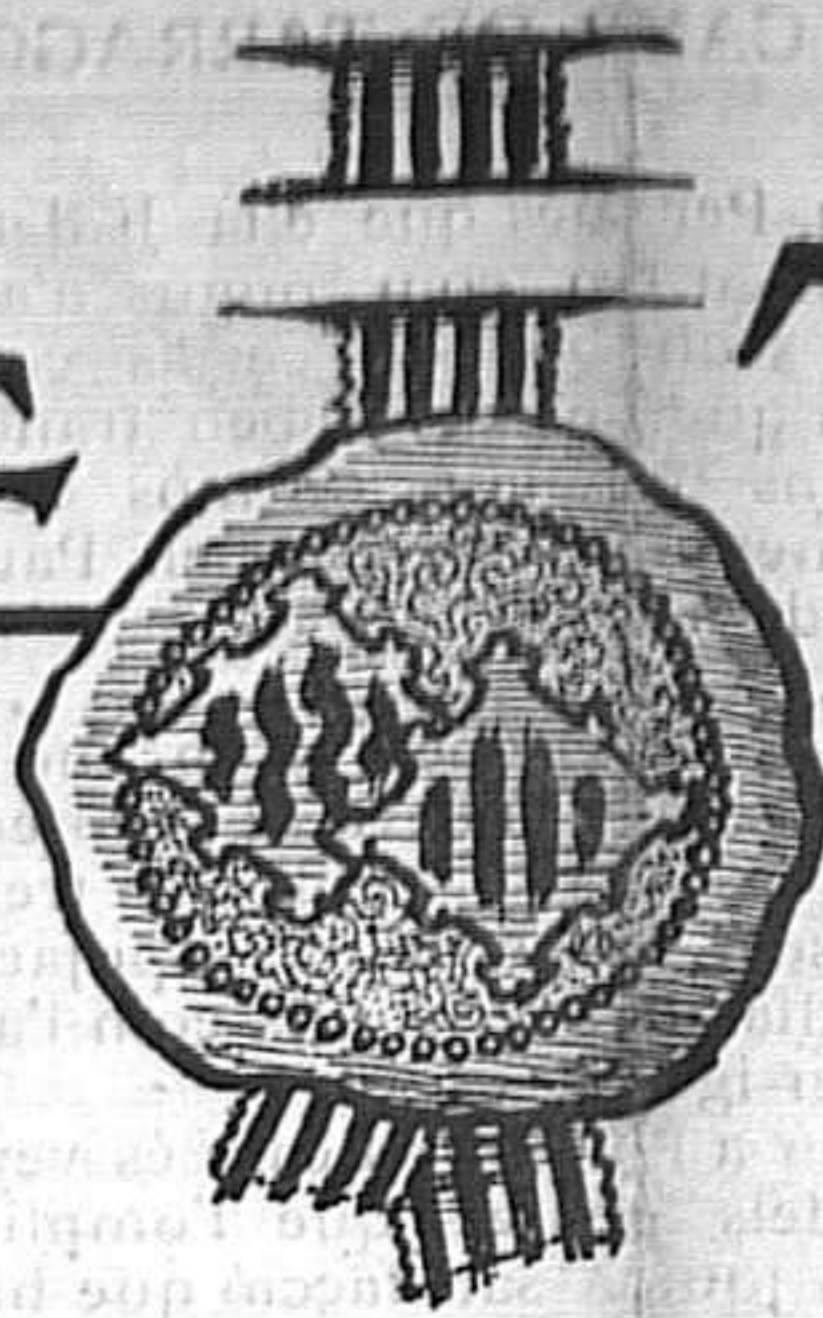

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 5.—Núm. 211.—Diumenge 28 d'Agost de 1904

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial i que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls pleys y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional ferosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

Amunt la bandera!

La bandera catalana, injustament arrancada per un escamot de càrrabiners ab ordés del Comandant de Marina d'aquesta província, ha sigut restituïda a son amo, nostre amic Sr. Macaya, y torna a onejar esplèndida y victoriosa en la caseta de banys que l'esmentat companyi posseïx a la platja de Torredembarra. De res ha servit la fazaña del ponçí marítim y malgrat lo seu odi manifest a Catalunya, ha tingut de presenciar com s'enlairava altra volta una ensenya gloriosíssima may arriada devant de l'enemich.

Com s'ha fet lo miracle? Com lo Comandant de Marina ha passat per aquesta tremenda desautorizació dels llurs actes que'l coloca en una situació ben desairada per cert? Com los que may reculan llurs disposicions per despòtiques que s'ian, han callat y callan y's mossegan los punys, permetent ara lo que fa pòchs dies proibian sense estarse d'emplear la forsa armada pera fer cumplir draconians manaments?

Ja feyam constar en lo passat número que un propietari amic y ferm català, al tenir notícia del fet que ocasionà tot aquest fatibull, issà també una bandera catalana en la mateixa platja de Torredembarra, sense que fins atalhores sigués molestat gens ni mica. Això ns feu créure que qualcom passava y'ns referim en la opinió, exposada desde'l primer moment, de que'l Comandant de Marina no havia complert ab lo seu dever. Avuy podèm dir a boca plena, segurs de que ningun's contradiirà, que aquella autoritat faltà obertament a la llei y abusà d'un poder que se li ha conferit pera perseguir altres cosas molt diferents y que cap relació guardan ab la bandera catalana.

Lo Comandant de Marina, com a bon espanyol que hauria d'ésser, no podia passar pel davant d'una bandera catalana sense llevar-se la gorra. Deuria haver recordat que las únics victorias que en lo mar ha conseguit Espanya, han sigut presididas pels quatre pals de sanch, respectats y vencedors sempre, lo mateix a Napolis y a Sicilia que a l'Orient, lo mateix a las costas d'Àfrica que a las costas d'Espanya. Deuria haver tingut present que d'ensà que aquella ensenya no oneja en los navilis de guerra, han esdevingut tristes derrotas, vergonyosas desfetas, dias de dol y de contristió pels qui han malmenat las naus de l'Estat.

Però'l Comandant de Marina no'n podia tenir prou ab tot això que l'hauria acreditat d'home culte y de veritable patriota. Lo Comandant havia de saber, perquè'l càrrech li imposa, que l'ús de las banderas catalanas a las casetas de banys era perfectament legal, desde que a l'any 1902 fou dictada pel Ministeri de Marina una real orde ab motiu dels tristement célebres successos ocorreguts a la platja de Sant Salvador del Vendrell.

Y que diu aquesta real orde? Veu-sela aquí:

«Excmo. Sr.—Enterado de su carta oficial núm. 2.365 sobre las ordenes dadas por el Comandante de Marina de Tarragona a los Ayudantes de los distritos a sus ordenes, respecto al uso de banderas llamadas Catalanistas, S. M. el Rey (q. D. g.) se ha servido disponer que V. E. a dicho Comandante de Marina que, en lo que se relaciona con las embarcaciones, tanto varadas como a flote, no permita el uso de otras banderas que las que prescribe la Instrucción sobre banderas, honores y saludos del Real decreto de 10 de Diciembre de 1878 y disposiciones que lo complementan.

EN LO CONCERNIENTE A LAS CASETAS DE BANOS, TENIENDO EN CUENTA QUE LAS BANDERAS EN ELLAS NO TIENEN OTRA SIGNIFICACION QUE UN ADORNO DE GUSTO MAS O MENOS SEVERO, SE PONDRÁ DE ACUERDO CON LAS DEMAS AUTORIDADES CIVILES Y MILITARES PARA NO PERMITIR EN LAS CASETAS QUELLOS ADORNOS QUE PUEDAN OFENDER

LA MORAL Ó LOS SENTIMIENTOS DEL PÚBLICO.—De Real orden lo digo á V. E. etcétera.»

Podia desconèixer lo Comandant de Marina lo text d'aquesta real orde, dictada precisament per fets ocorreguts ara fa dos anys en una platja de la seva jurisdicció? Podia arribar a sospitar sisquera que l'issar una bandera catalana en terrer de Catalunya y devant de catalans, pogués ofendré la moral ó los sentimientos del público? S'havia posat d'accort ab las autoridades civiles y militares para prohibir l'ús de las banderas catalanas a las casetas de banys?

Las duas primeras preguntas ellas mateixas se contestan, y per lo que fa referencia a la darrera, nosaltres podèm afirmar perquè'ns consta de una manera positiva, que l'autoritat civil no fou consultada ni'n sabia res de las disposiciones dictadas pel Comandant, y que lo mateix passà ab l'autoritat militar.

Ho deyam lo primer dia y ho repetim avuy. En un altre país que no fos Espanya lo Comandant de Marina hauria sigut severament castigat. Ha conculcat la Constitució, ha atentat contra la llibertat individual y l'inviolabilitat del domicili, ha infringit una ordre donada en nom del Rey, ha inferit greu ofensa a tot un poble arrencant y atropellant lo que simbolisa'l seu passet de grandesa, lo seu present de dignitat, lo seu pervindre plè de venturosas confiansas...

Esperèm, no obstant, que després de lo consignat, que'l deixa en un lloch desairadíssim y insostenible, lo Comandant compenetrarà que a n'aquesta terra hi es de massa y s'afanyarà a despendir, donant voluntariament una satisfacció que no han sapigut imposarli's llurs superiors. Així podrà comprendre que no en va se fa arriar una bandera que no s'ha rendit ni's rendirà may y que corona y coronará las victorias que ha obtingut, obté y seguirà obtenint sempre la nostra estimada Catalunya.

L'ensenyansa oficial

VI

Vivint arreladíssim en nosaltres lo nostre idioma, no tenim, ben al contrari, lo desitj de canviar-lo per altre y molt menys a forsa d'imposicions que, com es natural, són contraproductes; havent sigut, y no'ns cansarèm de dirho, durant segles llenguatge cultíssim, conreuat pera'l bé de l'humanitat; haventse, usantlo, estès tots los rams del saber y del progrés humà, escampant arreu lo nom d'un poble gran en tots conceptes, nosaltres no pararem, per tots los medis, sense reparar en cap, fins conseguir lo seu restabliment, cuidant de purificarlo y posarlo a l'altura de las necessitats actuals veillant per la seva puresa, perfecció y respecte. Y ab tot això no farem prou pera remènciarli la nostra resurrecció deguda a ell exclusivament, darrer baluart d'una per tots conceptes gloriosíssima nacionalitat, despòticament despreciada y escarnida.

Portemlo primer a la càtedra y consagramlo allí solemnement; no permetem que n'estigui allunyat, honremlo allí, que ben digne n'és, tant com altre ho pugui ésser en llur país, y naturalment més que altre en lo nostre.

Obligats en las escuelas a estudiar, ser preguntats y contestar en castellà, no usantlo més que lo justament necessari per no ser lo nostre idioma aqueix, ab l'agravant de volguer nostres dominadors que ho sigui a la forsa, resulta de tot això, com es natural, que no tenim la facilitat d'expressió que tenen los castellans que no han de fer los esforços que nosaltres pera assimilar la ciencia y donarne probas a l'ésser preguntats; lo que fa que un estudiant desde'l pri-

mer dia del curs a l'últim de carrera, desde'l primer a l'últim examen, s'examini de castellà y no de la ciencia que hi ha dever d'ensenyarli.

D'això se'n aprofitan los castellans (com aproximadament diu l'Almirall) pera creure en la seva superioritat, y'ls catedràtics pera rebaxar notas o suspendre alumnes que examinats en català demostrarian lo seu valer. Per lo que's veu, la ciencia no és universal, y un catedràtic espanyol primer que tot ha d'ésser ben inconstitucional, y despreciar sobre tot los dialectes. Menys mal que l'alumne que realment val, casi sempre, sobressurt en l'exercici de la seva carrera a pesar de las estúpides notas que li fan obtenir durant los seus estudis, los faritjers que'l jutjan.

Hi ha que notat també, eom en certa memorable ocasió va dir lo senyor Puig y Cadafalch que: «lo català may ha après pera dir, sino pera fer.» Hi ha que fer veure, y això ho veurà qui tingui ulls, que ab tota la seva facilitat de paraula, ab totas las sevas floridas retòriques, los castellans no han tret de la ciencia res pràctic si ho comparem ab l'esplèndida manifestació de vida fabril y industrial que és l'honra de Catalunya, que no sab dir, però sab fer, y'ns sembla que fer progrés és fer molt més que parlarne.

No's queixi la gent del centre del creixement del moviment nacionalista català, entre altres rahóns, perquè ells ajudan tot lo que poden ab los seus arbitraris y absolutistas procediments, ab campanyas de cega rabia, que despertan fins als més adormits catalanistas y que preparan nostra reivindicació. No tanquils ulls la gent del centre a nostre progrés, que més li valdria menys saber dir y més saber fer pera humanisar la seva vida raquítica y miserable. Reparèu la seva despoblació, las kilomètriques dehesas hermas, los seus rius engandulits, tresors de riquesa perduda pels qui necessitan la seva vida pera ser soldats d'una majoria ridícula en un més ridicol Congrés. Pensèu que viure és fer y no parlar!

Y si tan cegos están, si tant desitjan la mort, que's quedin ells l'enciclopèdisme en la ciencia, que es contrari al nostre temperament, que ells no podran cambiar may perquè és resultat d'una munió de concausas en las que no tenen influencia procediments d'imposició, y si raras vegadas de reflexió, que's quedin ells la facilitat de la paraula, resumida en lo may prou maltractat y despreciat parlamentarisme, pedra de toch d'aqueixa Espanya antinatural. Pera nosa tres l'especializació y lo fer.

Hora es d'empendre una activíssima campanya contra's destructors del nostre cervell, contra's que'ns fan acudir als Instituts y a las Universitats pera tractar de rebaxarnos, pera fernes desitjar lo fugir d'antres tan repugnants.

Hora és de fernes nosaltres las nostras Universitats lliures, de no estar subjectes a qu'ns cobra molt, pera no ensenyarnos res, en llenguatge estrany, ab mesquí criteri pera jutjar, ab ignorancia moltes vegadas, y ab escarni de la seva important missió casi sempre.

«Fòra jueus del Temple! Ajudemhi tots, responem tots al sant moviment de la resurrecció de la nostra Patria. Los que hem passat per las amarguras de l'ensenyansa oficial, obrim los ulls als que'ls tinguin tancats, evitem per tots los medis que'ls nostres fills vagin a perdre la fé en lo saber, l'entusiasme en lo ésser, y l'amor al treball.

Las Universitats lliures faran catalans sabis que practicarán la ciencia y contribuirán a la salvació de la Patria.

CARBONELL DE ROTALDE.

LO TZAR

IV Y ÚLTIM

Una historia tràgica, quin hèroe fou lo bisbe Methodius, una de las columnas dels vells creyents, acabará de fer comprendre lo crudel del sistema rus. Fa poch se'n va enterar Nicolau II y cap expressió de llástima sortí de sos llavis.

Nat a Cheliabinsk, en Methodius fou ordenat sacerdot y durant cinquanta anys cumplí a satisfacció de tots fins que fou nomenat bisbe de Tomsk. Un dia'l bisbe va administrar los sacraments a un home que de l'iglesia ortodoxa havia passat a la comunió dels vells creyents (*).

Lo bisbe Methodius, després de moltes vexacions va ser exilat a Siberia y la sentència executada ab brutalitat innecessaria. Ab cadenas als peus, junt ab assassins y criminals de la pitjor mena, va ser enviat per etapas y de presó en presó a Yakutsk; per los bons oficis d'un coreligionista influent se'l va permetre habitar la ciutat; però, ben aviat, a instigacions d'un dignitari de l'Iglesia de l'Estat, Methodius va ser enviat a Vilynsk, al nord-est de la Siberia, punt habitat no més que per selvatges. Lo bisbe, que ja tenia setanta vuit anys va ser pujat a caball y arrastrat cap al seu nou exil; així, tenia de fer setcentas millas; no a va arribar y pel camí, en 1898, s'enyolà son ànima. En quin punt, quan y com fou sa mort y ahont fou enterrat? May s'ha pogut saber una paraula...

Lo Tzar se deleita ab los miracles y maravellas y's creu perfectament tots los missatges que de l'altre món li venen per conducte de M. Philippe y en los prodigis dels monjos ortodoxes, quins noms afegeix ell mateix a la llista dels sants russos. Sos predecessors se cuidavan més de poblar la Siberia que'l cel. Nicolau I va consentir la canonizació d'un metropolita de Voronesh (1832); Alexandre II va fer sant al bisbe Tikhon; son successor no'n va fer cap; Nicolau II n'ha fet ja diferents y alguns quin còs era descompost per complet, cosa contraria completament a las tradiciones eclesiásticas. L'ortodoxe bisbe Dmitry de Tamboff va protestar d'aquesta beatificació y'l Tzar, cremat, lo desposé de son bisbat y'l depòrtà a Vyatka y establint que era sufici. nt qualificació de santetat la conservació dels ossos, de las dents y dels cabells; a més los profètics monjos asseguraren que Déu aviat faria un miracle y restauraria lo còs complet de Sta. Seraphim.

Una mena de concell secret, compost de grans duchs, és lo malmenador de la Russia. Lo gran duch Sergius, governador de Moscou, és lo seu mentor en qüestions de religió. Lo gran duch Constantí, l'ilustra en assumptos militars. Lo gran duch Alexis, quina esposa és una actriu francesa que fa tremolar los ministres, és l'oracle de la marina, de la que, en cercles privats, ne parla ab forsa desdeny. Potser lo més influent le tots és lo gran duch Alexandre Mikhaïlovitch, que ha sigut, molts anys, l'aller ergo de sa majestat.

Aquest cercle de grans duchs constitueix una especie de sindicat de forsa ilimitada. Un verdader trust, que fa que Russia no tinga un autòcrata sol, sino una pila. Sempre que hi ha quelcom de diner a repartir, los grans duchs se reuneixen y's tiran demunt la presa com fan los corbs pels cemps de batalla y lo que volen és guanyar en qualsevol empresa y poch se'ls importa de la nacionalitat dels que han de pagar los plats trencats.

Son últim negoci ha sigut la concessió dels boscos de las riberas del Yalú, que ha sigut una de las principals causas de la present guerra. Lo plan, proposat per M. Bezobrazoff, assegurava un guany de molts mi-

lions. Los ministres procuraren dissuadir lo Tzar. Allavors lo trust dels grans duchs varen fer presentar a M. Bezobrazoff al Tzar y aquest s'esplicà tan bé, que no solzament va donar la concessió, sino que ell mateix va donar varis milióms dels seus pel negoci. D'aquest moment, aquest home fou en l'Extrèm est de l'imperi lo més poderós; lo general Kuropatkin, lo baró Roden y'l comte Lamsdorf foren sos subordinats, y'l seu rapport sobre'l ferro-carril manxurià va precipitar la caiguda de M. de Witte, son enemich.

Va fer nomenar l'almirall Alexeyeff, un home de vista molt estreta y de ambicions molt grans, virey, y entre aquest y'ls grans duchs varen fer caure a Russia cap a aquesta guerra desastrosa.

En aquesta forma, l'imperi rus, ab sa pagesia, son exercit, sa flota, sas iglesias, sas universitats y ministeris, no són més que'ls servidors d'un primpcep sense experiencia, no solzament deficient en sas qualitats d'home de govern, sino també incapàs del tacte necessari pera cobrir quan menys las apariencias. La nació está, por complet, suprimida; no la pot fer sentir la seva veu ni per la pau, ni per la guerra, ni per l'educació, l'industria o l'hisenda; ni tan sisquera és mestressa, de poguer salvar son ànima segons sas creencias.

Fòra, la política russa és d'expansió sens límits, portada per gent sense escrúpuls y executada per un govern sense responsabilitats. Los embaixadors són a cada moment rectificats en sas declaracions, los ministres se desmenteixen continuament y tractats ratificats per l'emperador no's compleixen, objectant que hi ha hagut cambis de circumstancias que han obligat a faltarhi.

No és exagerar, l'establir que las conseqüencias d'aquest sistema, si és que d'això se'n pot dir sistema, són calamitosas. Dos ministres han sigut assassinats; varis gobernadors y oficials han sigut morts o bé ferits; infinitat de casas de camp han sigut cremadas, la gent del terrer fuetejada, los nobles exilats; advocats, professors y oficials empresonats; periòdichs suprimits y'ls treballadors afusellats. Y d'aquesta manera la nació entera és tinguda en l'ignorancia y la superstició pera que així, un home tot sol, pugui realisar sos ideals d'autocracia.

Tots los monárquichs de miras enlairadas com lo que escriu aquestes ratillas, desitjan salvar lo nostre poble sense causar mal al nostre Tzar; puig contra las institucions monárquicas, sense las que nostra nació no podria portar a cap sos alts designis, res ni tenim que dir; fins l'actual dinastia l'acceptem com un fet.

Però lo que nosaltres creyem és que las cosas de la nació no deuen ésser manejadas per las mans capritxosas d'un individu ni per l'insaciable voracitat d'un trust arxiducat; sino que han d'ésser conduidas per personas moderadas, competents y honradas, independents completament de tota influencia de la Cort y baix los naturals principis d'un bon govern.

Quarterly Review.

LONDON

L'obra del Diccioniari Català

En lo 'Bulletin del Diccioniari Català' corresponent a Maig y Juny, Mossèn Alcover continúa l'estudi de investigació critica sobre'ls Antecedents de la llengua catalana, motivats per l'obra de Mossèn Grandia en sa Fonètica S.milich-Catalana, quin treball, acabat y llest en aquest Bulletin, una vegada més patentisa y deixa clarament demostrada, l'altíssima y pregona cultura ab que comp-

(*) Vegis lo número anterior.

ta l'eximí autor del *Diccionari Català* en formació, ensemps que dona idea de lo que ha d'ésser aqueix colossal monument aixecat a la Nostra Llengua, una vegada pugà bastir-lo i coronarlo qui ab tant amor y llum l'ha concebut y ideat y tan saviament n'ha repartit la feina arreu, arreu.

Quina llengua parlavan los Ibers?
En l'investigació d'aquest enunciat, empla Mossèn Antoni M. Alcover més d'una trentena de pàgines, que los poch lletrats passarán per alt, però que saborejarán los gurmants y assadegats de cosas substanciosas, trobanthi allí amagatzemadas obras y citas y fetxas y datos referents a las nostras fonts històricas, no per tothom y sempre tingudas a mà y conegudas.

Partint dels antics Strabó, Tacit, Ciceró, Plini y Pomponi Melá, quins textos de referències citan, de tots los quals autors deduinte solzament *que ls Ibers tenian diferentas llengüas y que aquestas eran diversas de la llatina*, y mancats d'altres documents y obras per ahont ragi llum sobre la qüestió, fá Mossèn Alcover un pacientíssim estudi sobre las *Monedas y sobre las Inscripciones ibéricas*, acumulant en lo *Bulletí del Diccionari* un avalorat tresor d'erudició arqueològica, sobre ls treballs y estudis que d'aquesta mena de cosas fins avuy s'han fet.

Segueixen després uns sapadíssims articles sobre ls noms geogràfics de l'antiga Iberia, recalcant l'importancia que té per las ciencias històric-arqueològiques lo percassar y recullir los noms toponomíastichs, per ahont Mossèn Alcover discuteix investigant la qüestió en sengles paragrafs.

Arriba per últim a las *Conclusiones*, los quals li donan peu a formular lo *séu judici* sobre la nissaga de la llengua dels Ibers, y sobre l'obra de Mossèn Grandia, que si no l'formula en tesis, clarament deix que la dedueixi mateix lector, qui l'hagi seguit en la magna disquisició que en prò de la llengua catalana tan lluidament ha fet Mossèn Alcover.

Acompanyan aquest *Bulletí* ls discursos que'l Rey y en Maura feren a l'Institut Català de St. Isidro ab motiu de las jornadas reials a Catalunya; la llista de las seccions del llenguatge vivent, que ascendeix al núm. 439; la de colaboradors, que arriba al núm. 1.400, y la de las obras catalanas de las quals se'n fan cèdulas que toca ja al núm. 247, acabant ab la dels colaboradors qui tenen poca són y la crònica del Diccionari, en la que s'hi donan noticias forsa satisfactorias y algunas de ben curiosas, essent aquest lo

Sumari: Antecedents de la llengua catalana: Paragraf segon. Quina llengua parlavan los Ibers?—Lo Rey y En Maura a l'Institut Català de Sant Isidro (Barcelona).—Seccions del llenguatge vivent escullidas per ferhi cèdulas.—Llista de colaboradors per ordre cronològich.—Obras catalanas que hi ha escullidas per ferne cèdulas.—Colaboradors qui tenen poca són.—Crònica del Diccionari.

Aquell qui la fa...

Aquell qui la fa la paga, ja ho diu lo vell adagi. A la curta o a la llarga, qui no's comporta com mana la lley de Déu, ne toca las conseqüències. Ara, que semblin triomfants molts actes que la conciencia de tothom recrimina, és una cosa que està a la vista del món; però ja se'n enduran lo càstich que's mereixen, per més que's fassi esperar algunas vegadas. Tot és qüestió de temps. Això no falla pas may.

En Pau era un xich baladrer, y un bon trós fet a la seva. Per allà ahont se las enfilava, posat o no en la rahó, ell havia de sostindreshi portant la proa a tot y a tothom; malgrat ne sortís més malmès que una capsana de cuyna aquell sentit nominal, agregat als corporals afectius, que'n diem sentit comú.

Y n'era tant de fet a la seva, que per ell no era persona conforme qui no obrava d'una manera completa d'acort ab los actes a ne'ls quals ell s'atenia. Y això era un bon xich difícil. Vegis sinó: si en Pau la dava en matinejar, ja estavan frescos aquells que's llevavan un xich tart: de bagarros y ganduls y toca són, los posava que no hi havia pas un pam de net per agafarlos. Si en Pau tenia galvana, o la feyna no li duya gaire pressa y's quedava una estona més del tracte entre'ls llensols, ja calia que's tapessin las orellas los qui l'havien pegada per llevarse demati. Ab lo séu desvetllament s'havien guanyat una renglera de calificatius per part d'en Pau, que no sé pas d'ahont se'ls treya: los de ganenchs y ambiciosos eran los més mansos de la

llista; feusho com vullguèu los altres...

Això y portar la contraria en totas las discussions, però en totas, negant fins las veritats més innegables y afirmant tota mena d'absurdos y extravagancies, era'l séu flach. De vegadas ja'n tenia de rahó: quan trobava algún taratlot com ell que sortia defensant un peu de banch qual-sevulga. Allavors, per esperit de controversia, la rahó s'arresserava a n'en Pau.

Altrament, fóra d'aquests pecats, no'n tenia pas cap altre que li ennegris la conciencia. Aprop séu no hi patia may ningú. Més fácil li semblava privarse ell de lo més precís per viure que deixar de socorrer la desgracia d'un semblant. Qualsevols dels que'l sentian, no teninhi coneixensa, lo creyan un subjecte mancat de tota mena de sentiments y planyian la familia que havia d'estar sotmesa a un home tan absolut. Los qui estavan al tanto de la qüestió, ja ho sabian que d'en Pau ne feyan lo que'n volian fins los menys espavilats; que'ls séus fills pujavan més atesos per tots conceptes y més mimats que'ls fills de las casas bonas; y que sa muller a ca seva era una reyna, però una reyna tal com canta la paraula.

¡Eh! allò de «aquell qui la fá la paga» ja és d'entendre que no ho deya pas per ell... Aclarimho... Veurèu, donchs, que va passarli a n'en Pau.

Anys endarrera, quan la vida no era de bon trós tant difícil com avuy; quan los jornals, si no eran mellors que'ls d'ara, eran al menys més seguits, y'ls queviures no's venian com al present a un ull de la cara, en Pau s'havia conyovat un reconet que li permetia de tant en tant fer lo que ell ne deya un punt d'home. Aquests punts d'home, de vegadas eran xefias entre quatre o cinch companys; altres, lo dir a un amic a qui'ls negocis li anavan per mal camí, tot posantli unas quantas monedas d'or a la mà:—¡Au... tira al dret... no t'espantis!—girant tot seguit l'esquena pera no donarli temps a que li remerciés son noble comportament; ¡aixugar las llágrimas d'una familia caiguda a la miseria, en quins actes hi guardava'l més rigor de incògnit, fins a l'extrèm que, a ne'ls pobres desgraciats, aquell bé de Déu los hi semblava talment que havia plogut del cel....

D'això, com deya, ja fa alguns anys: ell ja'n fa bastants que colga... Una nit que retirava un xich tart, que ja era costum en ell lo retirar-se a deshora, trobá al llindar de la porta del carrer un cistellet, en quin fons manyosament aconduida, hi dormia una criatureta de naixensa. Dominant lo sentiment de sorpresa que li causá la trovalla, encengué un misto y esguardá a l'infantó. ¡Y com dormia, pobret anget de Déu!

Ab una ma al pica-portas, reprimint's el tremolor que li agitava son còs, boy mirantse al nin ab los ulls velats de llágrimas, se li acudiren tot un món de pensaments. Ell era home resolut, però: obrá la porta, y agafant lo cistellet feu via escalas amunt. Despertá a sa muller, que dormia de las quinze, cridantli:

—¡Xica! au, té... que't porto un regalo...
—¿Què vols ara...!
—Té, que't porto això de l'hort...
—Sempre'n tens de rahóns atrasadas... Vaja, calla y no'm desvetllis.

—No és broma; mal me reventi... mira sinó...
Y li posá'l cistell devant dels ulls.

Sentats demunt de l'ample llit de matrimoni, en Pau y la Cisca no's cansavan de mirarlo a l'infantó. Tot aixugantse las llágrimas si'n feyan de suposicions y cábalas.

—¿Què farèu; y que deixarèu de fer?
—Demá li buscarèu una dida, ¡ves tú! y n'hi haurá un més a la colla. ¡Donchs que hem de fer al cap de vall!

—Vaja, no hi donèu més toms: ja está dit...
L'ensendemá a primera hora la Cisca sortí a buscar una dida pel menut, mentre que'l séu marit cridava a la canalleta, dièntloshi:

—Alsa, toca són, que és dia! Veniu a dar un petó a un germanet que'ns han dut aquesta nit.

No havian passat sis mesos, quan un dia rebé en Pau un recado, de part del senyor Rector, que passés per la parroquia. La pobre mare del nen estava a las acabansas y quin consol no tindria si pogués darli un petó a ne'l filllet del séu cor!

—¿Per què no? Jo mateix li portaré aquesta nit aquí a vostè. Vostè's cuida de que'l portin a sa mare, y que n'hi fassi tants com vulgui de

petóns. Per més que ella li demani, escúsimen tan com pugui d'anarhi jo: no soch bò per certas cosas; y diguili que se'n vagi ben tranquila, que ans que falti un mós de pa a ne'ls menudets de casa en Pau se'n anirà dejú al llit.

Tant de fet. Los temps no foren tan bons més endavant; però en Pau y la Cisca a copia de treballar prou se'n exiren de tot, y pujar en la quixalla, tan bé'ls fills com l'afillat, tots per igual.

Quan a l'arribar a casa és veyá rodejat dels petitets que l'omplian de petóns ¡quina satisfacció que hi sentia! Però, de vegadas, se li veyá al fons dels ulls com un núvol de tristesa. ¡Quí sab ahont li anava'l pensament!

En una ocasió semblant li preguntá sa muller:

—¿Què tens, que tot d'un plegat te posas tan pensatiu?

—¡Què vols que tingui... caborias!... Nosaltres ja ho som felissos; ¿per què no l'ha de tindre tothom aquesta satisfacció...?

Y afegí pujantli'l cor a ne'ls llavis, profundament contristat:

—Y que no hi podèu fer res nosaltres. ¡Amigo!... aquell qui la fa la paga! ¡No hi ha més...!

FRANC. CARBÓ.

Comentarios

Se torna a parlar de festas y firas. Assumptos són aquests que aquí a Tarragona's tractan a estil de trimestres de contribució; cada tantas setmanas se cobra y cada tantas setmanas, també, se fan festas y firas *et tout le tremblement*.

Ab ocasió d'això, lo patriòtich *Decano* ve fet, aquests días, un bras de mar; tot ho vol arreglar, a tothom vol convocar, a l'industria, al comerç, a l'agricultura, al cel, a la terra, a las aiguas, a la secada, etc., etc. Sembla que és qüestió de vida o mort pera Tarragona; endevant ab las atxas, per paper ridicol més o menys no hem d'estar, no'ns vé d'aquí.

Tira, noy, tira que may tirarás tan jove.

***

Y ara, que de festa parlèu, se'ns acut una idea que, potser, no aniria malament del tot.

Qui sab si donaria resultats que las comissions resignessin sos poders en mans del nostre governador, que tan bé ha demostrat lo gran amor que'ns porta, procurant armonisar los interessos de l'arrendataria de consums ab... los interessos de Tarragona, y li otorguessin plens, omnímodos poders per l'organización d'un programa verament simpátich y encisador.

De segur que'n faria de feina una junta magna de tots los estira-cordetas de Tarragona; lo Guisjarro ab sas *bizarras huestes* devant de tots; aquell dels censals, lo Requena darrera; la llegió d'investigadors podria anar seguint; després una colla de *cuervos* tragantse banderas catalanas... *et ainsi de suite*, com diuen los francesos.

No'n seria poch de variat lo programa, que diguèu; no n'estaria poch de contenta Tarragona al veure, d'aquesta manera, obertas del tot totas las innombrables fonts de riquesa que tant se cuidan de renovar y reproduir los grans governants nostres, los digníssims seguidors d'en Cánovas y Sagasta.

Ja que tota aquesta gent no'ns dona, de costum, més que disgustos, que fassi per manera, al menys una vegada a la vida, de divertirnos, que casi ja *fóra l'hora*.

Potser que, ab lo temps, nosaltres que som tan *clericals*, arribèu a simpatisar ab la companyia consumera. Nos encisa son procedir semblant al del Papa Pius IX: sempre tenen lo *non possumus* a la boca.

Que tal cosa; no pot ser. Que tal altra; no pot ser. Que convindria que...; no pot ser. Això sí, a cada negativa brutal, despòtica, déu seguir, segurament, un avis telefònic al governador, puig havèu reparat que sempre que vé una contesta d'aquesta classe, s'aumentan las precaucions y nombrosas parellas de guardia-civils se passejan per la nit amunt y avall de Tarragona, com si aquesta ciutat tan morigerada y tan sensata fós una especie de Sierra-Morena.

S'acosta'l vreamer y'ls pagedos tractan d'entrar en inteligèncias ab los consumers; aquests han pronunciat ja las terribles paraulas: *non possumus*... No trigarèu gaire a veure tot un *tercio* reconcentrat.

Los pollastres de l'Ivo Roski

Ojala, tots, la més terrible historia que os vol contar lo bard d'eixas montanyas, que admirarán, segur, nacions futuras, de bruixas y bruixots immortal gloria, d'uns pollastres malvats las artimanyas que al Roski van causar grossas tristuras.

Uns pollastres d'aspecte terrorífich ab potas com si fossin l'avestrús y ab alas com los rems d'un alligot; pollastres que han de fer ben poch profflich lo mestre psicològich, gamarús que, d'aprop ni de lluny, tasterlos pot.

Era fosca la nit, com de llop gola: en Roski febrosech, sol, regirava, mirant a son entorn plé de paura lo prosáich contingut d'una cassola; ni alas, ni cuixas, res semblant trobava; res més que sigróns, Déus! quina amargural!

N'estava ben segur que dintre hi eran las aus que l'estudiant portat havia, per l'idea d'un *senpenso* espatarrat. Oh gran dissort! los galls despargueren; cercant, indici en lloch trobar podia que indiqués hont s'havían escapat!

Sent ell un *esprit fort*, tenia de creurer que alguna bruixa per allí rodava, y horribles renegots, irat, ne deya. Llavors, espavorit, comensá a veurer, demunt de llarga escombra ben sentada, estranya visió prop la xemaneya.

Unglas més llargas que empleat de curia, portantse per vestits draps foradats, ninos follets guardavan lo calabra, voltantio per arreu, dins la foscuria, aus terribles, vampirs, endemionats, ballant, a son entorn, dansa macabra.

Devant d'una visió tan espantosa que l'estava guaitant de fit a fit, ga sanch tota glassada dins sas venas, dirigía mirada pahorosa a la figura que havia convertit lo mestre petulant en sach de penas.

—¿Què vols, digas, de mí, vana fantasma, que vens, potsé, a gosar de mon dolor? per què m'haurás vingut a buidar l'olla? per què gastas ab mí crudel sarcasme? per què no'm deixas fruir la bona olor, que fá que'l pap, alegre, se'n sodolla?

De sobte, fent la bruixa mala ganya, com si fós d'inferral evocació, comensan a oirse grans udols de feras que, furiosas, sortint de dins la canya d'aus saltivolvas formaren gran munió fent petar sas rojencas marmelleras.

Del Roski, esparverat lo cap picavan; las crestas més vermellas que cap foch a l'èlich etjegavan clatelladas; sa barba, sos cabells, tots oplenavan de plomas, que entre'ls pels trobavan lloch y ell probava de treures en devadas.

La bruixa, mentrestant, feya riallas que al Roski li semblavan veus de mort y uns cantos tristos, llúbregos, se sentian que a l'Ivo feyan arrancar plorallas! Què horrible era, allavors, sa mala sort!! Què horrens los cantos que, per arreu s'oían!!

Ki, ki, ri, ki... Ki, ki, ri, ki...
gran Ivo Roski fóra rahóns
Ki, ki, ri, ki... Ki, ki, ri, ki...
no vull venir menja sigróns.

Ki, ki, ri, ki... que ta cassola
Ki, ki, ri, ki... no vull omplir.

Ivo Roski—«El Pésimo»—escoltava l'alegre cant que son pap desbratava y com filosof, filosofant, sentia que'ls *pollos* no són més que flor d'un dial Y ja afligit per tanta xirinola, badant caigué de cap a la cassola.

Lector, te prega'l bard d'eixas montanyas que fassis reflexió; la vida humana és, sols, un intrincat conjunt de manyas que fan donar rahó a aquell que mana si, bé, troba qui's cregui las patrynyas que explica ab suficiencia sobirana. Mes que's guardi bé d'aus que las tartranyas menjin, cuchs d'una ètica poch sana. Al cap de vall, si algú ben bé ho cavilla, del «Pésimo», segur, pot treure exemple; tothom que la moral massa perfilla prompte isolat se veu dins de son temple! Oh! Roski! figne aviat de la «Brivona»; que en ta vida haurás fet cosa més bona!

BERNAT CONGOIXA.

Un extraordinari de "El Magisterio Tarraconense"

Ab motiu de l'Exposició de treballs manuals, *Lo Magisterio Tarraconense* que ab tant d'acert dirigeix En Cosme Oliva y Toda, ha publicat un número extraordinari que verament está editat ab gust y riquesa de grabats que ben alt parla en favor de nostres estampadors. En Francesch

Sugrañes, propietari de l'impremta que publica *El Magisterio*, ha sabut presentar aquest número ab elegancia y las nombrosas fototipias que en ell se poden veure, ben clar ho diuen que per aquests treballs d'empenya no cal moures de Tarragona.

Está'l número extraordinari dedicat per enter als treballs manuals; ell si veuen los retrats de D. Federico Gomez, inspector de primera ensenyansa de la provincia y dels tres membres de jurat calificador, senyors Tudela, López y Rull; varias vistas d'instalacions y salas d'exposició y ocupant un lloch pre'erent las tres fototipias de las instalacions que han obtingut los tres primers premis que són: l'escola de D. Pau Delclós de Tarragona, del Colegi Provincial de Tarragona y de D.ª Maria Vilalba de Reus.

Conté també aquest número la relació no terminada dels expositors ab la descripció ben minuciosa de tots los objectes presentats y variis articles, dedicats los més als treballs manuals y'ls menys als iniciadors y jurat calificador.

Per cert que havèu tingut ocasió de llegir un article que firma un tal *Diógenes* y que intitula *Palos de ciego*. Que'ns permeti l'escriptor que's firma ab aquest pseudònim que li fem una petita observació que és, per cert, aquesta encaminada a criticar lo contingut de l'article verament escrit ab lo desenfado propi del que ja hi té de temps la mà trencada. Lo que li farèu observar és que per lo menys, per aquesta vegada, los *palos* no són de *ciego*, sinó ben al contrari, d'un home que hi veu molt, perquè l'invocació que dirigeix al Sr. Inspector no és feta aixís a la tumb-tum, a tall de cego, sinó dirigida per qui ja sab ahont pega.

En realitat, de vritat aquesta gent de Madrid están sempre posant a la práctica y en totas las cosas de la vida, ja sian d'ensenyansa ja d'altres ordres ben distints, la célebre fauleta d'en Bartrina: aquella dels tres infusoris. Per ells, no hi havia més món que la seva gota d'aigua; per la gent de Madrid no hi ha més món que'l petit y migrat trós ahont ells vegetan. De manera que segons sembla, hi ha disposicions dictadas pera premiar als mestres que han anat a Madrid a aprendre treballs manuals y als mestres de la provincia de Tarragona que, en gran majoria, acaban de demostrar que ja no'ls cal aprendre sinó que ja'n poden ensenyar; a n'aquests... *que los paria un rayo*. Senyor Diógenes, vostè es un *ciego* que potser hi veu massa.

Jo també l'ameixo la meva súplica al prech del simpátich Diógenes y crech que és d'èstricta justicia, d'absoluta necessitat que's premiïn los professors d'aquesta provincia, que no són ells los primers entusiastas preconisadors dels treballs manuals, de las escolas graduadas, las que han de resultar ésser la *Cendrosa de la casa*.

Dono punt a ma tasca, felicitant per mon propi compte als organiscadors d'aquestas festas civilisadoras y verament patriòticas y al digne director de *El Magisterio Tarraconense*, que a tanta altura ha sabut portar son periòdich.

DOCTOR PALAUET.

D. Eduart Gonzalez Hurtebise

La premsa, afama'la sempre de noticias ab las que alimentar la curiositat pública, setmanas ha que'ns sorprengué ab la nova de partir de Tarragona, en destí a l'Arxiu d'Hisenda d'Osca, lo simpátich amic, l'ilustrat y excelent Bibliotecari de la nostra Biblioteca Provincial (*) don Eduart Gonzalez Hurtebise.

La sorpresa aquella s'és convertida en realitat espalmant, una vegada l'il·lustre Còs d'Arxius y Bibliotecas ha aprovada y disposat la permuta sollicitada.

Tarragona, donchs, ab la partida del Sr. Gonzalez Hurtebise pert, com no succeeix gaires vegadas: un dels séus funcionaris de més válua; la joventut estudiosa tarragonina un dels companys més cultes, y tots a la vegada un país dels més dignes y honorats que'ns havia dut aquí'l funcionarisme espanyol.

La nostra Biblioteca, posada al servey del públich, sempre més evocadorá'l nom d'En Gonzalez Hurtebise y ab simpatia y anyoransa'n parlarán y l'ordenament y arreglo que hi ha fet ab tant d'acert y gust y coratge durant lo trieni que l'ha dirigida, llavant lo corcò y la floridura dels seus volums de que's compon, trashed-

(*) Mal que'ns raqui l'adjectiu, car l'ordre natural de las cosas jamay hauria de subvertirse per lo postis y despòtich. L'adopció aquí pera que fins los oficialistas nos entenen.

Xocolates POBLET, de Tarragona

Aquesta antiga fabrica pera complaure a sa nombrosa parroquia de Barcelona, ha establert en aquella ciutat un dipòsit, ahont los clients hi trovaran surtit de totes las classes que fabrica la casa **Poblet** y als mateixos preus que aquí. Lo dipòsit, está instalat en lo **Colmado Pelayo**, Rambla de Canaletas, 9, Barcelona.

santos y enllestint d'una vegada la colocacio definitiva dels 6.473 de la primera sala, quin catàlech ha completat, y deixant en galanas estanterias y a punt d'esser catalogats los demés llibres, los follets, manuscrits y Còdex que completan las salas segona y tercera, fins boy ara mateix no disposadas en l'orde degut, apesar dels anys que compta d'existencia la nostra Biblioteca.

Gracias a la seva pericia y la decidida vocacio que'l Sr. Gonzalez Hurtebise sent pel despenyo dels càrrecs que se li confian dintre'l ram importantissim d'Arxius y Biblioteques, pot esvanir-se Tarragona de tenir la seva en tan bell estat com may se havia vist, que si és un gust per nosaltres, és d'altíssim orgull pera qui com ell hi ha sabut consagrar tot l'esforç, tot l'amor, y quasi diriam, en part al menys, la salut preciosa d'una naturalesa minada pel treball y estudi constants, que prematurament li han absorvit energies y forses en lo bò de sa florida juvenesa y en la plenitud de la primavera de sa vida.

Això sol és ja suficient pera que'l nostre adèu de comiat, n'ós causi anyoransa y condol, y si'l seu caracter ductil y obert, que l'ha fet tan tractable en aquesta ciutat, no excita prou la nostra simpatia envers ell, valguin per tota altra consideracio l'amablesa ab que ha tractat sempre als lectors visitants de la Biblioteca, la manera com ell sap de comunicar, al presentarseli ocasió, sos exensos coneixements en pro del pròxim àvit de profit intelectual, las facilitats ab que sap esbrossar lo camí en percasas de notas y datos, y, sobre manera, l'amor que sent per tot lo que significa dignificacio y cultura de la joventut actual, de la que ell n'és tota una personalitat d'honra y ilustracio.

Al venir desde Girona a Tarragona'l Sr. Gonzalez Hurtebise, no vingué ab lo pit carregat de creus y quincalla y plens los dits d'anells de oripell y aram, de matisos d'or y argent, com acostumem a veure prou vegadas ab los funcionarios de l'Estat Espanyol, sino modest y senzill com un milord de la ciencia, qui desdenya las exterioritats, lo fingiment y l'engany de l'ànima que ls dona vida.

Parlin per ell sinóls envejats premis guanyats en l'Escola Diplomática, y'l títol de sa lluida carrera de Arxiver-Bibliotecari procedent de aquella Escola Diplomática, ara ja suprimida, y sa **Licenciatura en Filosofia y Lletres**.

Lo premi-joia ofert pel Municipi de Girona en públich Certamen de 1901, que li otorgaren per la seva **Monografia-Històrica-Arqueològica de Sant Pere de Galligans**; sa bellissima **Biografia de Fr. Benito Pànelles y Escardó, Abad del Monasterio de San Feliu de Guixols**; sos varis treballs insertats en las **Revistas de l'Associacio Artística-Arqueològica de Barcelona** y a la de **Archivos y Museos de Madrid**, y l'interessantissim **article històric sobre un privilegi d'en Pere IV en favor de Perpinyà** insertat en la Revista del Ruselló, que li valgué'l títol de **Soci Correspondent de la Científica-Literaria y Agrícola Societat dels Pirineus Orientals**, y'l treball sobre'ls Incunables, titolat **L'Art Tipogràfic a Tarragona durant los segles XV y XVI**, llegit en la nostra Arqueològica en la sessió solemne del Desembre de 1902, per lo qual, la xamosa **Academia de Bonas Lletres de Barcelona**, l'anomenà **Soci Correspondent**.

De la seva vocacio y ilustracio veniable envers las ciencias arqueològiques en parla d'una manera eloqüent l'organissacio que ha fet a Sant Feliu de Guixols de l'Arxiu municipal d'aquella ciutat, abundantissim en documents; la fundacio que hi ha fet d'un Museu, instalat y classificat per ell mateix; y la subvencio que ha obtingut d'aquell Ajuntament per las excavacions d'aquells terrenes, en cercques de datos ab que ilustrar las primeras pàginas y orogens de l'**Historia de Sant Feliu de Guixols**, treball que de quatre anys ens porta entre mans ab constancia y entussiasme, sobre tot després que ab sas investigacions ha descobert una antiga **necrópolis**, y que las pedras y'ls pisos subterranis l'han sorprès y l'han interessat, parlantli d'antiquissims habitants colonisadors.

Totas aquestas tascas, de las que n'ha eixit sempre airossim, unidas als seus treballs periodistichs, als que més d'una vegada s'ha sentit obligat, no propiament per aficio, sino pera subvenir las necessitats de la vida y als gastos ocasionats per una salut debilitada del seu còs esmarlit y esquarterat per l'excès de feynas intellectuales (prova n'és d'això la direccio que portá de l'**Heraldo** d'aquesta ciutat), acaban de patentisar tot lo carácter y la válua del Sr. Gonzalez Hurtebise, del que si Tarragona podia estarne cofoya de tenirlo entre'ls seus **funcionaris**, ara n'ha de sentir pena al veure'l desapareixe, puig que és dels homes que per sa ilustracio fan gran honra, per son coratge intranscendible estimulan, per sa bondat atrauen, per sa pregona cultura educan, y per sa educativa, abundan en ideas civilisadoras que s'assimilan y saben comunicar al pròxim.

Pobre vingué a Tarragona, com pobre y ab tota mena de privacions feu sas carreras; com pobre passá per los Arxius d'Hisenda de Girona y Tarragona, y pobre se'n va de la Biblioteca d'aquesta ciutat a l'Arxiu de Hosca; emperò sens que ab totes las contingencias de la seva vida, la més petita taca enlletgeixi la seva honra immaculada, aixis en lo camp religiós com en lo polítich y científich.

Ab ell sembla llegirse una vegada més ésser la pobresa'l ropatge dels grans homes; ja que comptant lo Sr. Gonzalez ab influencias directas y boy de sanch, fins al present no s'ha valgut més que de las armas de sos coneixements y estudis pera fer lo que ha fet y arribar ahont ha arribat.

La simpatia, donchs, devant una personalitat com la del Sr. Gonzalez Hurtebise és natural y frueix al cor dels ben nats.

Si ab motiu de sa partida diem d'ell lo que sense adulacio hem sentit sempre, nos tenim per orgullosos de tributarli aquest petit homenatge, racantnos la seva marxa y dolguentnos de que Tarragona no ofereixi més garantias ab que's pogués consolidar més fortament l'estancia entre nosaltres de personas tan valiosas com lo senyor Eduart Gonzalez Hurtebise, al qui Hosca pot rebre entre palmas, mentres nosaltres li desitjem tota mena de prosperitats, tot donant-li'l nostre **Adeu!** de despedida.

NOVAS

Ha quedat suprimida l'expedicio de corréus que surtia ab lo tren de Lleyda de las 6'50 de la tarde pera enllassar a Reus ab l'express de Madrid.

Es una verdadera llástima que un servey, tan útil al comers, puig permetia contestar lo mateix dia las cartas de Madrid, Nort y Nortoest que's reparteixen a las dotze del mati, hagi sigut de tan poca durada.

Preguem a la Cambra de Comers que's preocupi d'aquest assumpto y que per tots los medis se procuri que pugui aprofitarse Tarragona d'un medi tan ràpid de comunicacio postal com és l'express de Madrid.

A l'avensada edat de 88 anys ha mort cristianament a Dosaiguas la virtuosa senyora N'Antonia Aragonés y Nolla, carinyosissima mare del nostre estimat amic l'eloqüent orador sagrat D. Celesti Sangenis, Prèvere.

L'acté de l'enterrament, que tingué lloch a l'esmentada vila'l dia 22 del present mes, aixis com los funerals que's celebraren en bé de l'ànima de la difunta, foren vera demostracio de l'alt apreci en que's tenian sas virtuts, puig que hi comparegué lo poble en pès associantse de cor al dol de la familia.

Creui l'amic Sangenis que prenem com a propia sa desgracia y que l'acompanyem en lo dolor que l'anfigeix mentres preguem pera que'l Cel li concedesca la resignacio necessaria pera suportarlo.

—Orfebreria religiosa y ornamentals d'Iglesia.—J. CABALLÉ GOYENCHE.

L'Ajuntament de Barcelona, a l'objecte d'obtenir la reproduccio fotografica del major número possible d'obras notables de pintura esculptura

y art sumptuari, existents a Catalunya, Aragó, Valencia y Mallorca, ha obert un concurs de fotografias ab diferents premis en metàlich, medallas y diplomas d'honor.

La Junta municipal de Musèus, tot deixant als concursants una completa llibertat pera presentar las reproduccions de las obras que creguin més notables, recomana especialment la reproduccio de las següents obras: Altars de Poblet y de Tarragona (conjunt y details).

Pinturas de Pere Serafi, en l'orga de la Catedral de Tarragona.

Quadros de Viladomat, existents a Mataró.

Estatuaria de Costa, a l'iglesia de la Barceloneta y a la de Bethlèm.

Altar major del poble de Capella (provincia d'Osca).

Taulas del Museu d'Osca.

Taulas de Boltaña (provincia d'Osca).

Ha visitat nostra redaccio **La Ilustracio Catalana** que's publica a Barcelona.

La pulcritud ab que apareixen sos grabats y'l text que firman tan coneguts escriptors com Oliver, Maragall, Coroleu, Oller, etc., etc., la posan al devant de las sevas similars espanyolas y li permeten alternar ab las mellors de l'extranger y que demostra lo grau d'avens a que han arribat las arts graficas catalanas posadas a contribucio ab perfecta coneixement per l'ilustrada direccio d'aquesta revista.

Publicacions com **La Ilustracio Catalana** parlan ben alt en favor de nostre pais.

S'ha encarregat de la Direccio de la Biblioteca provincial d'aquesta ciutat, lo jove D. Ricard de l'Arco, al qui desitjem molt cert en lo despenyo de tan honros càrrech, cosa que conseguirá fàcilment seguint, com no dubtém fará, las petjadas de son ilustre antecessor.

S'ha comensat a repartir lo primer quadern del nou Diccionari catalá que publica en Joseph Aladern, de Barcelona y que omplirà un buit que molt se deixava sentir.

Es son representant a Tarragona lo conserje de l'Associacio Catalanista de Tarragona, carrer de Méndez Nuñez, núm. 6.

Llegim en los diaris de Barcelona que després de curta malaltia ha deixat d'existir lo distingit pintor y antiquari, lo nostre amic en Jaume Vilallonga.

En possessio d'honrosos premis guanyats a casa nostra y a l'extranger en certamens internacionals, exuberant de vida y quan l'art podia esperar molt de son talent, nos ha deixat pera sempre més, sumits en lo més greu dolor, lo sens nombre d'amichs y en particular al nostre company N'Hermenegild Vallvé, cunyat de l'infortunat Vilallonga.

Aixis mateix, l'amic Vallvé acaba de perdre una neboteta, angelet de catorze anys y filla de son germá N'Emili Vallvé, acreditat comerciant de Reus.

A las familias dels finats acompanyem en son greu dolor, desitjant-loshi vera resignacio cristiana.

—Pernils gallegos Sobressadas de Mallorca. Sixto Villalba, San Miquel, 23.

Programa del concert que tindrà lloch aquesta nit en lo concorregut «Café del Centro».

«Siglo XX», vals; Darlich.
«Si yo fuera rey»; Adam.
«Tosca», fantasia; Puccini.
«Hugonotes», souvenir; Meyerbeer.
«Copelia», bailables; Leo-Delives.

—Neurasthenias.—Neurastéogeno Sugrañes.

Lo dimars tinguem la satisfaccio de saludar en aquesta ciutat al Pare Salvador Font, irare agusti, notable escriptor que s'ha distingit en aquests darrers temps pels seus treballs favorables al regionalisme.

Lo Pare Font, és molt possible que durant lo més d'Octubre fassi un'altra excursio per Catalunya en qual cas és casi segur que donaria una conferencia a Tarragona.

Atacat repentinament de gravissima indisposicio en lo Círcol de Tarragona, lo diumenge prop passat lo jove en Francisco Dalmau y Piñol, empleat dels telèfons interurbans y després d'esser degudament auxiliat pels facultatius Srs. Barceló y Rabada fill, tingué que ser traslladat en carruatge a son domicili, ahont morí. Son tracte afable l'havia fet apreciar de tothom.

Acompanyem a sa familia, de la que forma part lo conegut comerciant Sr. Norregaard, en son natural dolor.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Adelantan ja'ls treballs pera la constitucio de la seccio dramática de l'Atenèu, que promet ésser enguany molt rublerta.

No cal dir que desitjem a tan simpático centre fòrsa sort y bonas entradas pera la propera temporada.

—Convalecencias.—Ovi Lecitina Giol.

Havem rebut lo **Mercurio**, número corresponent al mes actual, de la revista comercial ibero-americana que en may vista explendor publica lo «Crédito Ibero Americano» de Barcelona, societat destinada a la propaganda dels articles d'industria espanyola per totes las repúblicas americanas.

Ab vera satisfaccio establím lo cambi.

Cansat de probar especifichs sense cap resultat, l'únich que m'ha fet surtir espesíssim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenia, és lo vegetal «Azgar» del perruquer **CASALS**.

TIP DE FRANCESC SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9.

ESTUDI
de prácticas mercantils
baix la direccio de
D. Bartomeu Lartigau

Preparacio completa pera l'ingrés en l'estament Establiment.

Classes especials pera l'ensenyansa de la teneduria de llibres, càlculs mercantils, correspondencia comercial, reforma de la lletra inglesa, rodona y grega.

R. St. Carles, 20, 2.ª, esquerra

Se contestan las consultas relativas a l'establiment de comptabilitats especials, balances y liquidacions de comerciants, societats, testamentarias, etc., etc.

Colegi de Tarragona

Fundat a l'any 1873
Martí Ardenya, 6

DIRECTOR
D. Joan Vendrell Huguet

L'edifici d'aquest colégi está instalat en un dels punts més higienichs d'aquesta ciutat, aixecat en lo centre de la poblacio y apartat de tot bullici popular.

Las tres salas destinadas a la primera ensenyansa són suficientment grans pera'ls trenta alumnes que's destinan a cadascuna d'ellas, corresponent per alumne triple espay que'l reglamentari.

Té sala de dibuix que serveix aixis mateix pera taller de treballs manuals.

Compta ab un gimnassi, un teatre y un espayós pati pera esbarjo dels alumnes.

Material abundant y adequat als sistemes y metodos d'ensenyansa adoptats per l'establiment.

Los honoraris són:
Alumnes de grau elemental y de párvuls, 3 pessetas mensuas.
Id. de id. superior, 5 pessetas mensuas.
Pensionistas, mitj pensionistas y recomenats a preus convencionals.

Desde'l primer de Septiembre quedan obertras las classes.

Ibarra y C.ª de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marin, Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y Paris.

Sortirà d'aquest port lo dia 1 de Septiembre lo vapor **Cabo Quejo**, son capitá don Pedro Beascochea, admetent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Servizio Italo-Spagnuolo

Linia regular de grans y ràpids vapors entre l'Espanya, Fransa, Italia

Portugal, Alger y Marroch

Sortidas fixes y semanals del port de Tarragona pera Nissa, San Remo, Porto Maurizio, Oneglia y Génova.

Sortidas quinzenals y directas pera Marsella, Alger, Lisboa, Oporto, Setubal, Lagos, Fharo, Olhão, Portimao y Villarreal.

Servey directe sense trasbord pera Melilla, Tànger, Mogador, Mazagán, Casablanca y Saffi.

S'admet carga pera tots los ports del món, ab coneixement directe y trasbord a Génova o Lisboa.
S'admeten també passatgers de 1.ª y 3.ª classe.
Vapors de la Companyia:

Ansonia, Helvetia, Hispania y Alemana
Pera informes: **Sra. Vda. de Terré Astó**, Rebolledo, 17.

Neurastenias

clorosis,

debilitat general,

anemia

se curan radicalment ab l'ús del
NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES
 EN TOTES LAS FARMACIAS

TALLERS
d'Arts Sumptuarias
 DE
FÉLIX RIBAS

Carretera Castelló, TARRAGONA
 Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuarias.
 Projectes y presupostos detallats de las obras que ho requereixin.

Emulsió NADAL

Es la millor y més agradable
 Única que conté'l 80 per 100 d'oli de fetge de bacallá y glicerofosfats y hipofosfats de calç y de sosa.
 Aprobada y recomenada pels Colegis de Metjes y Farmacèutichs de Barcelona, mitjant l'anàlisis dels Srs. Drs. Bonet, Catedràtics de Farmacia de Marítim y Codina Langlin, de Barcelona.
 Es aliment concentrat, medicament tònic, estipulant del desenvolupament físich, creixensa d'ossos y surtida de las dents. Necessaria als nens, embrassadas, vells y personas dèbils; pera las enfermetats consuntivas, convalescencia, diabetis, tos, catarros, tísiss, escrófulas, raquitisme, linfatisme y dolors; aumenta la llet y la vitalitat.

DE VENDA
 Farmacias y magatzems de drogas:
 A Tarragona, Major, 14

ACADEMIA CARBÓ
 DIBUIX PINTURA ART DECORATIVO
 Unió-36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set a dos quarts de nou del matí.
 Classe pera senyoretas.—De dos quarts de duas a las tres de la tarde.
 DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.
 Pera noys: De set a dos quarts de nou del vespre.

EXCELSER
 En Llanas ven uns paraigües de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bó, que resisteix tota proba al revall d'un canaló.
 Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebóns, que ni Rafel ni Murillo los podrien fer melló, a propòsit per regalos; causan gran admiració.
 Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de totes menas, que són molt barato y bons.
 Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.
 26, COMTE DE RIUS, 26

Centre de suscripcions

SADURNI GINESTA

RAMBLA DE SANT JOAN, 39, TARRAGONA

En aquest acreditat Centre que més anys compta d'existencia a Tarragona en aquest ram, s'admeten suscripcions a totes las obras de **Literatura, Ciencia y Arts** de las principals casas editorials d'Espanya ja sia per quaderns semanals o a plassos mensuals.

SE SUSCRIU TAMBÉ A LA
 Biblioteca popular de L'Avenç y a la Il·lustració Catalana
 Il·lustracion Artística, La Moda Elegante ilustrada,
 Album Salon, Salon de la Moda
 Il·lustracion Española y La Ultima Moda.
 Americana
 y a tota classe de Il·lustracions, Periódichs y Revistas francesas, inglesas y alemanas.

FILLS DE JOSEPH TEXIDOR
 ARTICLES DE
Dibuix, pintura y fotografia
 del carrer REGOMIR, 3, Barcelona
 han traslladat son establiment al
carrer FONTANELLA, 10
 (prop la plassa Catalunya) BARCELONA

LA BATERÍA

DE

JOAN ESTIL-LES

Tarragona.—39, Rambla St. Joan, 39.—Tarragona

Se serveix cervesa **MORITZ** y refrescos espumosos. Gran existencia de vins y licors de totes classes, oli pur d'oliva.

Preus econòmics **Se serveix a domicili**

GABINET Y CLÍNICA DENTAL
 DE
A. PONS ICART
 ST. AGUSTI, NÚM. 21. PIS SEGON, TARRAGONA
 Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.
 Extracció de dents, caixals y arrels sense dolor.
 Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions.
 Perfeccionament en la construcció de pessas y dents dures de totes classes.

Lo Camp de Tarragona
 SETMANARI CATALANISTA
 Redacció y Administració: Mendez Núñez, 6
 Tarragona, trimestre..... 1'50 ptas.
 Fora..... 1'50 »
 Extranjer..... 2'00 »
 Número d'avuy..... 0'10 »
 Anuncis a preus reduïts.

ABONOS
 químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.
ABONOS
 organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.
 Despullas, tercerilla, etc., grans lligams, etc.
 COMISIONS Y REPRESENTACIONS
QUINTANA Y TORRES
 Carrer de Barcelona, 4.—Tarragona
Joan Ruiz y Porta
Procurador
 Mendez Núñez, 16, 2.ª.—TARRAGONA

OVITO

LIECITINA

GIOTI

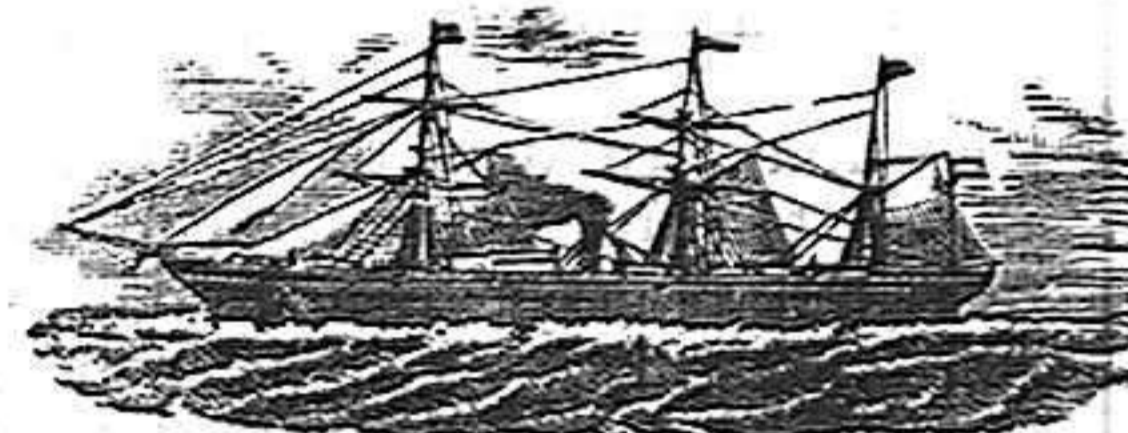
Lo millor reconstituent era combatre ab éxit totas las malalties nerviosas.

DE VENDA

en totes las Farmacias y en casa son autor, Passeig de Gracia, 4, BARCELONA

Drogueria Plana
Antiga casa Figueras
 Real, 6, cantonada Rebolledo, 20
 En aquesta casa trobará l'industria, l'agricultura y las arts, un complet assortit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riquesa garantida y d'importació directa.
PREUS LIMITATS VERITAT
 Sofre FLORESTILLA de la millor marca
TARRAGONA

Farmacia Plana
 al costat de l'antiga
CASA FIGUERAS
 Real, 6.—TARRAGONA
 Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas antisépticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.
Aygues minero-medicinals
TARRAGONA

Serveys de la Companyia Transatlántica

Línia de Cuba y Méxich.—Lo dia 17 d'Agost sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **Alfons XIII**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirme y Pacífich ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.
Línia de Nova-York, Cuba y Méxich.—Lo dia 26 d'Agost sortirà de Barcelona, lo 28 de Málaga y'l 29 de Cádiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Nova-York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo.
Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Agost sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Antonio López**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma; Puerto Rico; Habana; Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra; admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich, pera quals ports admet passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Trinitat, Guanta y Camaná ab trasbord a Curaçao.
Línia de Filipinas.—Lo dia 13 d'Agost sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjias lo vapor **Isla de Panay**, directament pera Génova, Port-Saïd, Suez, Colombo, Singaporé y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Àfrica, de l'Índia, Java, Sumatra, China, Japó y Austràlia.
Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Setembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **R. M. Cristina**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.
Línia de Canarias.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona, lo 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de la Palma y Santa Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cádiz, Alacant y Valencia.
Línia de Fernando Póo.—Lo dia 25 de Setembre sortirà de Barcelona y'l 26 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Póo, ab escalas a Casablanca, Mazagán y altres ports de la costa Occidental d'Àfrica y Golf de Guínta.
Línia de Tànger.—Sortidas de Cádiz: dillúns, dimecres y divendres.
 Sortidas de Tànger: dimars, dijous y dissabtes.
 Pera més informes dirigir-se a son agent **D. EMILI BORRÁS**.

Aigua naf SERRA

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab la tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botelles de 1/4-de litre al preu d'una pesseta.
 A l'engros importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Rem.
 A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demana AIGUA NAF SERRA